

Розглянуто на засіданні
Вченої ради ЧНУ
імені Петра Могили
Протокол № 11
« 26 » грудня 2024 р.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо порядку створення та перегляду освітньої програми

Рекомендації щодо порядку перегляду освітньої програми (ОП) розроблені на основі Положення про організацію освітнього процесу, роз'яснюють його норми в частині процедури розробки, затвердження і перегляду освітніх програм. Рекомендації не є нормативним документом; їх положення є відображенням кращих практик розробки і перегляду освітніх програм з урахуванням інтересів як членів академічної спільноти, так і зовнішніх стейкхолдерів ЧНУ. Вчена Рада університету всіляко вітає застосування інших процедур, ніж прописані в даних рекомендаціях, якщо вони не суперечать чинним нормам законодавства, Положенню про організацію освітнього процесу і направленні на підвищення якості освіти, прозорості процедури створення і перегляду ОП.

Освітня (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) програма – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ECTS, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен володіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

1. Структура і змістове наповнення освітньої програми

При формуванні структури ОП рекомендується дотримуватись примірного зразка ОП, наданого листом МОН № 1/9-239 від 28.04.2017.

Основними документами, які враховуються при створенні/оновленні ОП є:

- Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту»;
- Положення про організацію освітнього процесу ЧНУ;
- Національна рамка кваліфікації;
- Стандарт вищої освіти (за наявності);
- Наказ МОН №584 від 30.04.2020 «Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти (особливо за відсутності стандарту)
- Професійний стандарт (за наявності);

- Рішення Вченої Ради ЧНУ (в тому числі щодо гуманітарної складової) та рішення НАЗЯВО з приводу гуманітарної складової, дотримання мовного законодавства; інші рішення Вченої ради;
- Стратегія розвитку університету на відповідні 5 років (в частині відповідності місії університету та задач, які ставляться на зазначений період).

2. Створення та затвердження освітньої програми

2.1. Для відкриття освітньої програми ініціатори формують:

- Для непроліцензованих спеціальностей проєктну групу у складі не менше 3 осіб згідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти;
- Для проліцензованих спеціальностей (у випадку відкриття іншої ОП або з метою перегляду ОП) проєктну/робочу групу, вимоги до кадрового складу якої визначаються Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності закладів освіти і документами, що регламентують питання акредитації освітніх програм.

Робочу групу очолює гарант освітньої програми. Гарантом освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти може бути кандидат наук або доктор філософії, доктор наук; другого (магістерського) рівня – кандидат наук або доктор філософії (в обґрунтованих випадках за умов наявності доктора наук в проєктній/робочій групі), доктор наук; третього (наукового) рівня – доктор наук.

Члени проєктної/робочої групи повинні мати кваліфікацію відповідно до спеціальності, визначеної Ліцензійними умовами. Для визначення відповідності спеціальності в документі про вищу освіту та науковий ступінь слід в тому числі керуватися наказом МОН №1151 від 06.11.2015 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266» (таблиці відповідностей напрямків, спеціальностей, наукових спеціальностей).

За необхідності в робочу/проєктну групу можуть додатково входити інші представники академічної спільноти, представники роботодавців, органів державного управління, випускники даної спеціальності та інші стейкхолдери.

2.2. Робочій/проєктній групі та гаранту освітньої програми слід здійснити:

- аналіз ринку праці регіону, країни та за кордоном;
- проаналізувати досвід українських та закордонних ЗВО, які здійснюють підготовку за даною та спорідненою ОП;
- опитування стейкхолдерів відносно їх очікувань від результатів навчання за ОП;
- врахування досвіду реалізації попередніх ОП за даною спеціальністю.

Рекомендується зазначений аналіз зафіксувати документально, в будь-яких доказових формах: опитування в електронному та паперовому вигляді; розширені засідання кафедри/факультету/інституту; круглі столи тощо).

2.3. На основі даних аналізу з урахуванням вимог нормативних документів розробляється проєкт ОП.

Розроблений проєкт освітньої програми обговорюється на засіданні кафедри, ради відповідного факультету (розширеному засіданні рад декількох факультетів (інститутів) у разі ініціювання міждисциплінарної програми) та оприлюднюється на сайті університету для обговорення стейкхолдерами. Формат обговорення проєкту із стейкхолдерами є автономією проєктної/робочої групи та має зберігатися на паперових чи електронних носіях).

Отримані зауваження, пропозиції, побажання обговорюються проєктною/робочою групою; виносяться на обговорення ради відповідного факультету/інституту. Доопрацьований з урахуванням побажань стейкхолдерів проєкт освітньої програми виносяться на розгляд і затверджується Вченою радою університету.

Отримані рецензії та відгуки (як на проєкт, так і на затверджену редакцію ОП) долучаються до тексту ОП у вигляді скан-копій і розміщуються у відповідному розділі сайту університету разом із ОП. Оригінал ОП зберігається на кафедрі, відповідальній за підготовку здобувачів вищої освіти за даною ОП.

3. Права і обов'язки гаранта ОП та проєктної/робочої групи

Робоча (проєктна) група та гарант ОП:

- Здійснюють моніторинг, аналізують ситуацію на ринку праці, вивчають потреби ключових стейкхолдерів, випускників освітніх програм відповідної спеціальності (галузі знань), здобувачів вищої освіти.
- Вивчають досвід впровадження аналогічних освітніх програм в українських та закордонних ЗВО.
- Досліджують наявні та очікувані нормативно-правові й інституційні умови провадження освітньої програми.
- Вивчають та аналізують кон'юнктуру прийому абітурієнтів.
- Обговорюють назву ОП. Назва має відповідати галузі знань та змісту ОП, необхідно уникати конфлікту назв, зокрема, не використовувати повністю або частково назви інших галузей освіти та спеціальностей (окрім міждисциплінарних ОП); назва ОП не повинна вводити в оману.
- Визначають зміст освітньої програми на кафедрі, відповідальній за підготовку здобувачів вищої освіти із залученням:
 - фахівців з інших споріднених кафедр та факультетів; кафедр які викладають дисципліни на даній ОП;
 - (потенційних) роботодавців, представників баз практики, інших представників професійної спільноти;
 - здобувачів вищої освіти даної ОП/спеціальності;

- здобувачів вищої освіти старших курсів споріднених спеціальностей (в разі доцільності);
- випускників, які здобули освітній ступінь магістра в минулі роки.

– Визначають перелік компетентностей, які необхідно розвинути та/або сформувати в процесі підготовки за ОП на основі результатів аналізу, що має складатися з загальних та фахових компетентностей (окрім тих, що затверджені стандартом вищої освіти), що визначають унікальність/відмінність освітньої програми, з урахуванням результатів аналізу потреб стейкхолдерів та особливостей ринку праці.

– Визначають перелік запланованих результатів навчання (опис того, що здобувач освіти повинен знати, вміти і бути здатним продемонструвати після завершення навчання) за ОП (окрім тих, що затверджені стандартом вищої освіти).

– Формують перелік і зміст компонент освітньої програми; створюють структурно-логічну схему опанування компонент ОП.

– Надають проєкт ОП; визначають форми обговорення проєкту із стейкхолдерами; у разі необхідності – трансформують проєкт в доступну для роботодавців форму.

– Вносять після обговорення при необхідності корективи в проєкт ОП.

Розподіл обов'язків між гарантом ОП та проєктною/робочою групою здійснюється їх колегіальним рішенням (із залученням завідувача кафедри, відповідального за підготовку здобувачів освіти за даною ОП у випадку, якщо він не включений до робочої/проєктної групи).

4. Порядок перегляду ОП

Право ініціювати зміни до освітньої програми мають:

- гарант освітньої програми,
- група забезпечення спеціальності,
- Вчена рада факультету, інституту, університету,
- інші стейкхолдери.

Причинами зміни освітньої програми можуть бути:

– необхідність покращання якості навчання за ОП у зв'язку із змінами на локальному/державному/світовому ринку праці; в тому числі з урахуванням кадрових вимог роботодавців до претендентів на заміщення вакантних посад; технічний прогрес тощо;

– зміна нормативно-правової бази (в тому числі затвердження стандарту вищої освіти з даної спеціальності, професійного стандарту);

– зміна внутрішніх нормативних документів університету (в тому числі зміна Стратегічного плану розвитку, Статуту, Положень, рішення Вченої ради, направлені на покращання якості освітнього процесу);

- завершення терміну дії освітньої програми;

- невідповідність досягнутих програмних результатів навчання запланованим;
- перевищення фактичних витрат на освітню програму над її надходженнями, які вони генерує;
- інші обґрунтовані причини.

Порядок внесення змін до освітньої програми співпадає з порядком її запровадження.

Особливу увагу слід приділити аналізу процесу навчання за ОП шляхом проведення опитувань серед стейкхолдерів:

- здобувачів вищої освіти (щодо рівня їх задоволеності навчанням за різними аспектами, в т.ч. компонентами ОП, формами робіт і видами завдань, а також результатами навчання, зокрема професійними компетентностями та соціальними навичками, станом матеріально-технічної бази, інформаційного та методичного забезпечення тощо);

- роботодавців, баз практики (щодо рівня підготовки здобувачів вищої освіти, їх потреб, і запитів, які фахові компетентності, знання та вміння, ділові якості та соціальні навички, рівень володіння сучасними технологіями, спеціальними програмними продуктами, іноземними мовами та ін. повинні бути у випускників для успішного працевлаштування та кар'єрного зростання);

- випускників, що працюють за фахом (щодо їх бачення результатів навчання: які знання, вміння, фахові компетенції та соціальні навички, здобуті під час навчання допомагають у професійній діяльності та кар'єрному зростанні, яких бракувало чи варто додати; які дисципліни чи теми, з тих що вивчали, були найбільш/найменш цікаві та корисні для подальшої професійної діяльності, які варто замінити чи додати);

- інші стейкхолдери (студентське самоврядування; органи державної влади; структурні підрозділи, які пов'язані із підготовкою здобувачів вищої освіти за даною ОП тощо).

Звертаємо увагу, що для ґрунтовного аналізу окрім опитувань, які централізовано проводить ЧНУ, доцільно здійснювати власні локальні тематичні опитування з урахуванням особливостей ОП за ініціативи робочої групи та/або випускової кафедри та/або деканату відповідного факультету.

5. Порядок закриття ОП

Рішення про закриття освітньої програми ухвалює Вчена рада університету з урахуванням Стратегії розвитку університету, кон'юнктури ринку освітніх послуг, а також за результатами проведеного внутрішнього оцінювання (у тому числі економічної доцільності провадження освітньої діяльності за вказаною програмою).